

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania K. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 sierpnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z dnia 28 września 2023 r., sygn. akt III AUa 547/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 28 września 2023 r. (III AUa 547/22) na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2 czerwca 2022 r. (III U 313/21), zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddalił odwołanie oraz zasądził od K. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku zwrot kosztów zastępstwa procesowego z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od 6 października 2023 r. do dnia zapłaty, oraz tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję z

ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku decyzją z 12 marca 2021 r. (znak: [...]), jak i następnie decyzją z 7 maja 2021 r. (znak: [...]) na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.) oraz przepisów ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), odmówił K. P. prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat i po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach, lub o szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 2 czerwca 2022 r. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał K. P. emeryturę pomostową od 27 listopada 2020 r. oraz nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Białymstoku na rzecz K. P. zwrot kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Okręgowy w motywach rozstrzygnięcia odwołał się do art. 4, art. 49, art. 3 ust. 3 i 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Mając to na uwadze, wskazał, że jeżeli wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (czyli określone jako takie w załączniku do tej ustawy), a przed 1 stycznia 1999 r. prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu tych przepisów, lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS to oznaczałoby spełnienie przez niego jednej z przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy pomostowej. Natomiast, w razie ustalenia, że po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał on pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, warunkiem przyznania mu emerytury pomostowej jest posiadanie 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (art. 49 ustawy pomostowej), czyli takich, które są wyliczone w załącznikach do tej ustawy. Sąd zwrócił uwagę, że organ rentowy kwestionował wymiar czasu pracy odwołującego się w warunkach szczególnych,

nie uznając mu poszczególnych okresów pracy w charakterze kierowcy samochodów ciężarowych. W związku z tym Sąd Okręgowy postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego z zakresu BHP, któremu zlecił ustalenie wymiaru pracy odwołującego się w warunkach szczególnych. Biegły nie uznał w szczególności odwołującemu okresu pracy w szczególnych warunkach czy też o szczególnym charakterze jako kierowcy samochodu ciężarowego, kierowcy cysterny transportującej paliwa napędowe do własnej stacji paliw, ponieważ nie miała ona charakteru pracy stałej i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie. Sąd Okręgowy wskazał, że nie podzielił wniosków opinii, uznając ją za niemiarodajny dowód w sprawie. W ocenie Sądu odwołujący się spełnił wszystkie przesłanki określone w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, aby skutecznie ubiegać się o świadczenie. Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i przyznał K. P. emeryturę pomostową od 27 listopada 2020 r., tj. od dnia, w którym złożono wniosek.

W ocenie Sądu drugiej instancji sporne w sprawie były ustalenia, czy wnioskodawca po 31 grudnia 2008 r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę kierowców pojazdów przewożących towary niebezpiecznie wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej zgodnie z przepisami ADR (poz. 10 załącznika nr 2 do ustawy pomostowej), a Sąd pierwszej instancji, co słusznie podnosi organ rentowy w apelacji, dopuścił się niewystarczających ustaleń faktycznych w zakresie rzeczywistego wymiaru czasu pracy odwołującego w charakterze kierowcy cysterny po 31 grudnia 2008 r. Sąd Apelacyjny uznając, iż do uzyskania prawa emerytury pomostowej wystarczy świadczenie pracy również w krótszym okresie, jednak konieczne jest zawarcie umowy o pracę. Odwołujący nie spełnił wszystkich warunków nabycia prawa do emerytury pomostowej określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ nie pracował w warunkach o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych po 31 grudnia 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dla uznania bowiem, że praca jest wykonywana w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wykazach stanowiących załączniki nr 1 i nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych niezbędne jest, aby prace takie rzeczywiście wykonywał w pełnym wymiarze czasu

pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla niego dniówkę roboczą. Odwołujący nie spełnił więc warunku określonego w art. 4 pkt 6 ustawy. Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do zastosowania art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Wykazany przez skarżącego staż pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przypadający na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych, choć jest okresem takiej pracy w rozumieniu przepisów dotychczasowych, to nie jest to okres pracy szczególnej w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołujący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wobec faktu, iż w sprawie zachodzi istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odpowiedzi na pytanie, czy dla spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, konieczne jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r., codziennie, w określonym wymiarze czasu, przez cały okres trwania umowy, czy też zgodnie z wykładnią językową przepisu, wystarczające jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przez okres, chociażby jednego dnia, pod warunkiem, iż praca ta będzie wykonywana w pełnym dobowym wymiarze czasu pracy, a także przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wobec faktu, iż istnieje potrzeba wykładni art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, zarazem wystarczające jest to, iż odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r., w pełnym dobowym wymiarze czasu pracy przez kilka dni, nawet jeżeli nie zostały one skonkretyzowane, a w odmienny sposób przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku, który w wyroku z 28 września 2023 r. (III AUa 547/22) wskazał, iż dla spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych konieczne jest, aby praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze była świadczona po 31 grudnia 2008 r., codziennie przez cały okres trwania umowy.

Mając na uwadze powyższe, odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku w całości i jego zmianę poprzez oddalenie apelacji i obciążenie apelującego kosztami postępowania, w tym

kosztami zastępstwa procesowego przed Sądem drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Białymstoku na rzecz odwołującego K. P. kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje (1) istotne zagadnienie prawne, (2) potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) nieważność postępowania lub (4) oczywiście uzasadniona skarga kasacyjna. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na

występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na którego tle to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817; 6 czerwca 2023 r., II USK 232/22, Legalis nr 2964541). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., I CSK 3401/22, Legalis nr 2926332), niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033; 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179; 31 stycznia 2024 r., II USK 475/22, Legalis nr 3044689) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; J. Paszkowski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I, Warszawa 2023, uwagi do art. 398⁹), w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście poważne wątpliwości. Przedstawione przez stronę skarżącą zagadnienie prawne nie uzasadnia przyjęcia niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem nie przedstawiono jakichkolwiek argumentów, które mogłyby wskazywać, że sformułowane zagadnienie wywołuje jakiekolwiek wątpliwości prawne, które są na tyle istotne, aby wymagały interwencji Sądu Najwyższego.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa rodzi po stronie skarżącego obowiązek określenia, które przepisy

wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów, a następnie opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie przez skarżącego propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, Legalis nr 2775811; 7 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43, s. 131; 20 lutego 2024 r., III USK 447/22, Legalis nr 3081573). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów przede wszystkim z tej przyczyny, że w sprawie nie występuje potrzeba wykładni art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, skoro - jak przyznaje sam skarżący - w uchwale Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r. (III UZP 2/22, OSNP 2023, nr 1, poz. 6) „słusznie” przesądzono – usuwając tym samym rozbieżności występujące we wcześniejszym orzecznictwie – że nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest uzależnione od wykonywania, po dniu 31 grudnia 2008 r., pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres przynajmniej jednego miesiąca. Istotne jest też, że taki kierunek wykładni art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych podziela Sąd drugiej instancji, uznając, iż do uzyskania prawa emerytury pomostowej wystarczy świadczenie pracy również w krótszym okresie, jednakże konieczne jest jednak zawarcie umowy o pracę.

Skarżący zdaje się, nie uwzględnia, że podstawą rozstrzygnięcia zawartego w tym wyroku nie była odmienna wykładnia art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, lecz przyjęcie, że zarówno prace wykonywane przez skarżącego

przed dniem 1 stycznia 2009 r., jak i poczynając od tego dnia, nie spełniały kryteriów określonych w art. 3 ust. 1 i 4 ustawy o emeryturach pomostowych. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 powołanej ustawy prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Z kolei w myśl art. 3 ust. 4 ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1. Ten przepis zawiera więc dodatkowe kryterium, którego spełnienie pozwala na uznanie danego rodzaju prac za prace w szczególnych warunkach. Jest to wymóg związany z czasem narażenia pracownika na wpływ czynników ryzyka wymienionych w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. W art. 3 ust. 4 ustawy nie chodzi więc o wymiar czasu pracy określony w umowie o pracę, lecz o wymiar czasu pracy faktycznie wykonywanej w narażeniu na czynniki ryzyka, które powodują, że dane prace są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach. Dlatego też dla uznania, że praca jest wykonywana w szczególnych warunkach, nie wystarcza określenie w umowie o pracę, że pracownik został zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na konkretnym stanowisku, z zajmowaniem którego związana jest jedynie potencjalna konieczność wykonywania prac wymienionych w wykazie prac w szczególnych warunkach, stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, ale niezbędne jest, aby prace takie rzeczywiście wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla niego dniówkę roboczą. Za takim rozumieniem użytego w art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych pojęcia „w pełnym wymiarze czasu pracy” przemawia w szczególności to, że ustawodawca związał go z - również użytym w tym przepisie - sformułowaniem „pracowników wykonujących”, co jednoznacznie wskazuje, że ten

pełny wymiar czasu pracy nie wynika z samego tylko zatrudnienia na określonym stanowisku w pełnym wymiarze czasu pracy, lecz jest związany z rzeczywistym „wykonywaniem” prac, o których mowa w ust. 1, w takim właśnie wymiarze czasu pracy.

Rozstrzygając ten problem natomiast po dniu 31 grudnia 2008 r., Sąd Najwyższy we wspomnianej już uchwale składu siedmiu sędziów z 18 maja 2022 r. podniósł, że nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest uzależnione od wykonywania, pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez okres przynajmniej jednego miesiąca (art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych). Uzasadniając z kolei ten pogląd prawny, Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że na przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej należy patrzeć w sposób całościowy i umieszczać je w pewnym kontekście związanym z sytuacją życiową pracownika. Skupienie się jedynie na okresie wykonywania pracy przez ubezpieczonego po dniu 31 grudnia 2008 r. i wyprowadzanie wniosków dotyczących warunków spełnienia przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, powoduje zatracenie pewnego kontekstu, do którego uchwycenia konieczne jest szersze spojrzenie na cel wprowadzenia analizowanych przepisów. Nie można bowiem tracić z pola widzenia faktu, że samo wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r. przez okres krótszy niż miesiąc nie spowoduje nabycia prawa do emerytury pomostowej. Niezbędne jest również spełnienie pozostałych przesłanek, w tym 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze. Nie można skupiać się jedynie na tym, że praca szczególna po dniu 31 grudnia 2008 r. przez okres krótszy niż miesiąc nie obciąża wystarczająco organizmu pracownika, aby przyznać mu emeryturę pomostową, ponieważ jest zbyt krótkotrwała. Trzeba mieć na względzie, że jest to tylko końcowy okres pracy pracownika, dopełniający niejako jego wcześniejszą, wieloletnią pracę w warunkach szczególnie obciążających. Nawet to, że pewne prace nie są już uznawane za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (z różnych powodów, bowiem może to wynikać ze zmian w technologii, warunkach pracy dostępnych środkach bezpieczeństwa) nie powoduje, że możemy pominąć tę pracę

wykonywaną w latach poprzednich, gdy była ona uznawana za pracę szczególną i skupić się jedynie na krótkotrwałym okresie pracy po dniu 31 grudnia 2008 r. Mogą się zdarzyć sytuacje, gdy ktoś próbuje wyłudzić pewne świadczenia, jednak nie uzasadnia to wprowadzania dodatkowych, nieprzewidzianych przez ustawodawcę przesłanek nabycia prawa do emerytury, a ewentualnie wymaga dokładnego zbadania w realiach konkretnej sprawy, czy praca w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, podjęta krótkotrwale po dniu 31 grudnia 2008 r., nie była pozorna (wyrok Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2024 r., III USKP 33/23, Legalis nr 3041829).

Wracając do rozważań dotyczących pracy przed dniem 31 grudnia 2008 r., uprawnione jest zatem odwołanie się w omawianym zakresie do utrwalonej wykładni podobnych pojęć użytych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w myśl której praca w szczególnych warunkach, to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do powyższego rozporządzenia (wyroki Sądu Najwyższego: z 19 maja 2011 r., III UK 174/10, Legalis nr 442104; 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, Legalis nr 443631; 14 lutego 2024 r., III USKP 48/22, Legalis nr 3053986). Odstępstwo od tej zasady może z kolei wynikać jedynie z sytuacji, gdy w obowiązujących przepisach przewidziana została dla danego stanowiska - ze względu na charakter zatrudnienia lub związane z nim warunki - norma czasu pracy w wymiarze niższym od powszechnie obowiązującego. W tej sytuacji powyższa norma czasu pracy będzie stanowić pełny wymiar czasu pracy pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z 23 maja 2012 r., I UK 9/12, Legalis nr 537178; postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2021 r., I USK 262/21, Legalis nr 2734593). Pogląd ten należy uzupełnić o stwierdzenie, że skoro sporadyczne, uboczne i krótkotrwale - w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach - wykonywanie czynności w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, nie

upoważnia do wyłączenia ich wykonywania z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych (wyroki Sądu Najwyższego: z 22 kwietnia 2009 r., LEX nr 1001310; 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, OSNP 2013, nr 7-8, poz. 86; 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, Legalis nr 787672; 28 kwietnia 2021 r., III USKP 50/21, Legalis nr 2629689), to - *a contrario* - sporadyczne i krótkotrwale wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2020 r., III UK 285/19, LEX nr 3214945).

Z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie przez Sąd Apelacyjny, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), wynika natomiast, że bez wątplenia taką pracę „kwalifikowaną” skarżący świadczył na stanowisku kierowcy cysterny, niemniej jednak, jak już podniesiono, aby uznać zatrudnienie odwołującego po 31 grudnia 2008 r. za pracę o szczególnym charakterze, musiałaby ona być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Odwołujący, na co dzień wykonywał jednak obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego przez co najmniej 3 dni w tygodniu i pomimo tego, że obowiązki kierowcy cysterny mógł wykonywać średnio 8 godzin, to nie wykonywał ich codziennie. Odwołujący nie spełnił zatem wszystkich warunków nabycia prawa do emerytury pomostowej określonych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ nie pracował w warunkach o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych po 31 grudnia 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2022 r., III USK 517/21, Lex nr 3482555). Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do zastosowania art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Wykazany przez skarżącego staż pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przypadający na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych, choć jest okresem takiej pracy w rozumieniu przepisów dotychczasowych, to nie jest to okres pracy szczególnej w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Należy zauważyć, że prace kierowców uznane za prace o szczególnym charakterze, zostały ujęte w poz. 8, 9 i 10 załącznika nr 2 do ustawy. Wśród prac

wymienionych we wskazanym załączniku nie ma jednak prac kierowców samochodów ciężarowych, co oznacza, że po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. od 1 stycznia 2009 r. prace te nie są kwalifikowane jako wykonywane o szczególnym charakterze i uprawniające do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Za pracę o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy można natomiast uznać pracę odwołującego na stanowisku kierowcy autobusu w okresie od 16 września 1985 r. do 11 października 1989 r. oraz od 17 stycznia 1990 r. do 1 lutego 1991 r., ponieważ odpowiada ona pracy wymienionej w poz. 8 załącznika nr 1 do ustawy (prace kierowców autobusów, trolejbusów oraz motorniczych tramwajów w transporcie publicznym). Nie była jednak wykonywana w wymiarze co najmniej 15 lat. W świetle powyższego należy zauważyć, że nie było podstaw do przyznania odwołującemu prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie spełnił przesłanki z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. nie wykonywał tego rodzaju pracy po 31 grudnia 2008 r. Nie było również podstaw do przyznania emerytury pomostowej na podstawie art. 9 pkt 3 ustawy, ponieważ praca na stanowisku kierowcy autobusu była wykonywana przez okres 5 lat 11 miesięcy 11 dni, zamiast wymaganych ustawą 15 lat. W każdym wypadku ocena powinna uwzględniać sumę lat pracy, a nie tylko okres po dniu 31 grudnia 2008 r.

Skarżący nie wykazał występowania w sprawie deklarowanych we wniosku przesłanek przedsądu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]